

**Жергілікті атқарушы органдар,
жұмыс берушілердің уәкілетті өкілдері
және аумақтық кәсіподақ бірлестіктері арасындағы
2024 – 2026 жылдарға арналған
ҚАЛАЛЫҚ КЕЛІСІМІ**

Шымкент қаласы, 2024 жыл

Жергілікті атқарушы органдар, жұмыс берушілердің уәкілетті
өкілдері және аумақтық кәсіподақ бірлестіктері арасындағы
2024 – 2026 жылдарға арналған
ҚАЛАЛЫҚ КЕЛІСІМІ

Бұдан әрі Тараптар деп аталатын Шымкент қаласының деңгейіндегі әлеуметтік әріптестік тараптарының уәкілетті өкілдері және жеке түрде Тарап, Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес оның қатаң сақталуын мойындай отырып, паритеттік өкілдік қағидаттарын және Тараптардың теңдігін, әрбір Тараптың өзара құрмет пен қабылданған міндеттемелердің орындалуына жауапкершілігін және сындарлы өзара іс-қимылды қамтамасыз ете отырып, жергілікті атқарушы органдар, жұмыс берушілердің уәкілетті өкілдері және кәсіподақтардың аумақтық бірлестіктері арасында 2024-2026 жылдарға арналған Қалалық келісімді жасады. (әрі қарай – Қалалық келісім).

Қалалық келісім Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасына сәйкес Шымкент қаласында әлеуметтік әріптестікті және диалогты дамыту туралы ережелерді қамтиды; Шымкент қаласының бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау; жұмыспен қамтуды қамтамасыз етуге және жұмыссыздықты азайтуға бағытталған шаралар қабылдау; әлеуметтік-еңбек саласындағы даулардың, жанжалдардың және ереуілдердің алдын алу және болдырмау жөніндегі шаралар, оның ішінде еңбек дауларын шешуде жұмыс берушілер мен қызметкерлер өкілдеріне жәрдемдесу және ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі кеңестің қызметі, сондай-ақ ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу жөніндегі ережелер. Оның орындалуын бақылау тәртібі; өз міндеттемелерін орындамаған жағдайда тараптардың жауапкершілігі; оған өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі.

1. ӘЛЕУМЕТТІК ӘРІПТЕСТІК ЖӘНЕ ДИАЛОГ

Шымкент қаласындағы әлеуметтік әріптестік пен диалогты дамыту жөніндегі Қалалық келісім шеңберінде Тараптар келесі міндеттемелерді қабылдады:

1.1. Шымкент қаласының деңгейінде әлеуметтік әріптестіктің тиімді қызметін қамтамасыз ету үшін жұмыскерлер мен жұмыс берушілердің мүдделерін келісу бойынша әлеуметтік әріптестік және әлеуметтік еңбек қатынастарын реттеу жөніндегі қалалық үшжақты комиссияның (бұдан әрі – қалалық үшжақты комиссия) рөлін күшейту жөніндегі бірлескен жұмыс бойынша.

Тараптар қалалық үшжақты комиссияның отырыстарында тұрақты түрде бірлескен консультациялар мен келіссөздер жүргізуге, сондай-ақ оның еңбек қатынастарын реттеу мәселелері бойынша және еңбек қатынастарына тікелей қатысты басқа да мәселелерді, сонымен қатар әлеуметтік – экономикалық қатынастар бойынша шешімдерін толық, уақтылы және сапалы орындауға міндеттеледі.

Қалалық үшжақты комиссияның өзіне жүктелген міндеттерді орындау мақсатында қабылданған шешімдері әлеуметтік әріптестіктің барлық тараптары көрсетілген мерзімде міндетті түрде қарауға және орындауға тиіс;

1.2. барлық меншік нысанындағы кәсіпорындарда, ұйымдарда және мекемелерде ұжымдық шарттар жасасу міндеттілігін мойындай отырып, ұжымдық шарттар жасасуды қамтамасыз ету үшін қажетті шараларды қабылдай отырып, Шымкент қаласында әлеуметтік әріптестік қағидаттарын қолдануды кеңейту;

1.3. қаладағы кәсіпорындар мен ұйымдар үшін әлеуметтік әріптестік шарттары мен ұжымдық шарттардың міндеттемелерін орындауға жәрдемдесу;

1.4. Шымкент қаласында ұжымдық шарттардың жасалуын бақылау және еңбек ұжымдарының конференциялары мен жиналыстарында олардың орындалуы туралы жыл сайынғы есеп беру;

1.5. Шымкент қаласында әлеуметтік әріптестік пен диалогты дамытуға бағытталған бірлескен іс-шараларды мемлекеттік биліктің барлық деңгейінде өткізу;

1.6. 2024 жылы Қалалық үшжақты комиссия туралы ережені (бұдан әрі – Ереже) жаңа редакцияда әзірлеу және қабылдау;

2. БАҒДАРЛАМАЛЫҚ ЖӘНЕ СТРАТЕГИЯЛЫҚ ҚҰЖАТТАР

Қалалық келісім шеңберінде Тараптар Шымкент қаласының бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын қарау бойынша:

2.1. Шымкент қаласындағы кәсіпкерлік ахуалды жақсартуға бағытталған стратегиялық құжаттарда белгіленген экономика салаларындағы негізгі реформаларды іске асыруда бірлескен күш-жігерді біріктіру;

2.2. жұмыс берушілер мен кәсіподақтар өкілдерінің әлеуметтік, еңбек және басқа да байланысты қатынастарды қозғайтын Шымкент қаласының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын іске асырудың тиімділігін, нормативтік және нақты әсерін дайындауға, сараптауға, іске асыруға және бағалауға қатысуына ықпал ету.

Тараптар әлеуметтік әріптестік жөніндегі қалалық үшжақты комиссияның қарауына өз ұсыныстарын шығара отырып, Шымкент

қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуының бағдарламалық және стратегиялық жоспарларын/құжаттарын әзірлеуге қатысуға келісті.

Тараптар сондай-ақ Шымкент қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуының стратегиялық және бағдарламалық құжаттарын іске асыруды талдауға қатысады, қажет болған жағдайда тиісті құжаттарды нақтылау жөнінде ұсыныстар береді (қала халқының жұмыспен қамтылуын және табысын қалпына келтіруді, экономиканың өсуін және қала экономикасындағы ұзақ мерзімді құрылымдық өзгерістерді, қаланың бағдарламалық және стратегиялық құжаттарын, жергілікті атқарушы орган қызметінің негізгі бағыттарын, жергілікті атқарушы билік органдары қызметінің жоспарларын және басқа да құжаттарды қоса алғанда);

2.3. Стратегиялық жоспарлау құжаттарын ескере отырып, Шымкент қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуының орта мерзімді және ұзақ мерзімді болжамының негізгі параметрлерін қарауға қатысу;

2.4. Шымкент қаласын дамытудың мемлекеттік бағдарламасын іске асыру бойынша бірлескен іс-қимылдарды жүзеге асыру бойынша;

2.5. әкімдік күштерімен мүмкіндігі шектеулі жандардың өмір сүру сапасын жақсарту, олардың әлеуметтік қолдауын күшейту және олардың қоғамға кірігуі үшін жағдай жасау бойынша пәрменді шараларды іске асыруға жәрдемдесу бойынша міндеттемелерді алды.

3. ШЫМКЕНТ ҚАЛАСЫНДАҒЫ ЕҢБЕК НАРЫҒЫ ЖӘНЕ ХАЛЫҚТЫ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ

Қалалық келісім шеңберінде Шымкент қаласында халықты жұмыспен қамтуды қамтамасыз ету және жұмыссыздықты азайту үшін Тараптар келесі міндеттемелерді қабылдады:

3.1. сапалы жұмыс орындары үшін жағдай жасау және жұмыссыздарды жұмысқа орналастыру мүмкіндіктерін кеңейту, инклюзивті еңбек нарығын құру.

Жұмыс берушілер бос орындар болған жағдайда ақпараттық деректер банкі құру үшін Шымкент қаласының жұмыспен қамту және әлеуметтік қорғау басқармасына кадр қажеттілігі туралы мәліметтерді беруге міндеттеледі;

3.2. мамандықтар бойынша қала экономикасының кадрларға жылдық болжамды сұранысын анықтау; кәсіптік бағдар беру жүйесін дамыту; ішкі оқытуды дамыту, тәлімгерлік институтын дамыту және танымал ету;

3.3 жұмыс күшінің ұтқырлығын және көші-қонын ынталандыру, еңбек қатынастарын ресімдеу және стандартты емес жұмыспен

қамтудың барлық түрлері бойынша әлеуметтік кепілдіктерді кеңейту; жұмыс берушілердің шетелдік жұмыс күшін заңсыз тарту жағдайларына жол бермеу, еңбек жағдайларын сақтамау фактілерін, біліктілігі бірдей жұмыс үшін жалақыдағы диспропорцияларды болдырмау;

3.4 «Еңбек жолы» республикалық байқауын өткізуді қоса алғанда, бұқаралық ақпарат құралдарын және заманауи ақпараттық технологияларды пайдалана отырып, ақпараттық PR-науқандар арқылы көгілдір кәсіптердің беделін арттыру.

3.5. еңбек шарттарын электронды форматқа көшіруге жәрдемдесу;

3.6. қаржылық, экономикалық және басқа да дағдарыстардың салдарымен байланысты төтенше жағдайларды қоспағанда, жұмысшылардың жаппай жұмыстан босатылуын болдырмау (жұмысшылардың жалпы санының 10%-дан астамы).

Жұмысшыларды жаппай босату қаупі төнген жағдайда (жұмыс істейтіндер санының 10% - дан астамы) қалалық халықты жұмыспен қамту мәселелері жөніндегі, еңбек инспекциясы жөніндегі жергілікті органдарды және кәсіподақты хабардар етсін.

Өзара консультациялар негізінде тараптар жегілікті атқарушы органдармен бірлесіп қаржыландыру көздерін айқындай отырып, қысқартылатын жұмыскерлерді қайта даярлау және оларды одан әрі жұмысқа орналастыру жөніндегі шұғыл іс-шаралар бағдарламасын өзірлейтін болады;

3.7. Шымкент қаласының барлық деңгейдегі оқу орындарының (жоғары оқу орындарының, колледждердің) студенттерінің тәжірибелік сабақтары туралы келісімдер жасасуына ықпал ету;

3.8. жастар арасындағы жұмыссыздықты азайтуға, оның ішінде «Жастар тәжірибесі» бағдарламасы аясында шағын және орта бизнесте уақытша жұмыспен қамтуға жәрдемдесуге ерекше көңіл бөлу;

3.9. жыл сайын Шымкент қаласында жұмыспен қамтуды арттыру және жұмыссыздықты азайту бағдарламаларын өзірлеу.

4. ӘЛЕУМЕТТІК-ЕҢБЕК ДАУЛАРЫ, ҚАҚТЫҒЫСТАР ЖӘНЕ ЕРЕУІЛДЕР

Еңбек дауларын реттеу, Әлеуметтік-еңбек жанжалдары мен ереуілдердің алдын алу және алдын алу үшін Қалалық келісім шеңберінде Тараптар өзіне:

4.1. еңбек даулары мен жанжалдарын шешуге жәрдемдесу, ұжымдық-шарттық реттеу тәжірибесін дамыту және қалалық үшжақты комиссияның отырыстарында кәсіпорындардың проблемалық мәселелерін қарау.

Жұмыс берушілердің бірлестіктері (қауымдастықтары, одақтары) және кәсіподақтар жеке еңбек дауларын қарау кезінде келісу комиссиясына, ұжымдық еңбек дауларын қарау кезінде келісім комиссиясына және еңбек арбитражына қатысу арқылы әлеуметтік әріптестік тетіктері арқылы жұмыскерлер мен жұмысберушілер құқықтары мен мүдделерін білдіреді.

Тараптар еңбек қатынастары саласындағы жағдайды талдауға және бақылауға, түйткілді мәселелерді шешуде келісілген ұстанымды әзірлеуге, мемлекеттік органдардың қатысуымен қалалық үшжақты комиссияның отырыстарында атқарылған жұмыстардың нәтижелерін жүйелі түрде қарауға бірлесіп қатысуға келісті.

Жанжал туындаған жағдайда Тараптар наразылық болған жерге дереу баруды ұйымдастырады, себептерін анықтайды, жанжалды шешу жолдарын анықтайды, ұжымда түсіндіру жұмыстарын жүргізеді;

4.2 еңбек даулары мен жанжалдарын шешудің, әлеуметтік-еңбек саласындағы ұжымдық-шарттық реттеудің қолданыстағы тәртібін жетілдіру;

4.3 жұмыскерлер, жұмыс берушілер үшін еңбек заңнамасының негіздерін түсіндіру, келіссөздер жүргізу дағдыларын дамыту және еңбек жанжалдарында, қауіпсіз еңбек мәселелері бойынша, оның ішінде жанжал туғызу ықтималдығы жоғары кәсіпорындар ұжымдарында консенсусқа қол жеткізу бойынша бірлескен семинарлар мен тренингтер өткізу;

4.4 ұжымдық еңбек дауларының алдын алу және шешу мәселелері жөніндегі кеңесті (бұдан өрі - Кеңес) тепе-тең негізде қалыптастыру.

Кеңестің саны мен құрамын әлеуметтік әріптестік тараптарының ұсыныстары бойынша әлеуметтік әріптестік жөніндегі қалалық үшжақты комиссия айқындайды және қалалық үшжақты комиссияның отырысында тараптар қабылдайтын кеңестің қызметі туралы ережеде көрсетіледі;

4.5. жұмыс беруші ұйымның экономикалық дәрменсіздігі (банкроттығы) жағдайында қызметкерлердің материалдық құқықтарын қорғау жөніндегі шаралар туралы консультациялар өткізу бойынша;

4.6. әлеуметтік-еңбек қатынастары саласындағы гендерлік проблемаларды шешуге, оның ішінде кәсіпорын басшыларын гендерлік саясат және кемсітушілікке қарсы шаралар мәселелері

бойынша оқытуды ұйымдастыру, сондай-ақ балалар еңбегінің ең нашар нысандарын жою арқылы жәрдемдесу бойынша;

4.7. еңбек жағдайлары мен еңбекті қорғау мониторингі жүйесін дамыту бойынша, оның ішінде қалалық үшжақты комиссия отырыстарында қаладағы еңбек қауіпсіздігі мен еңбекті қорғаудың, өндірістік жарақаттанудың, кәсіптік сырқаттанушылықтың жай-күйі туралы ақпаратты қарау бойынша міндеттемелерді қабылдады.

5. КЕЛІСІМНІҢ ОРЫНДАЛУЫН БАҚЫЛАУ ТӘРТІБІ

5.1. Әкімдік уәкілетті құрылымдық бөлімше атынан өзінің ресми сайтында «Әлеуметтік әріптестік» бөлімінде әлеуметтік әріптестікке байланысты барлық құжаттарды, оның ішінде Қалалық келісімді, оны іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарын, ол бойынша мерзімді есептілікті (жылына кемінде 2 рет) орналастыруды қамтамасыз етеді; Ереже, оның отырыстарының барлық хаттамалары.

5.2. Тараптар осы Қалалық келісімге қол қойылған күннен бастап бір ай мерзімде өзіне қабылданған міндеттемелерді орындау жөніндегі шаралар кешенін әзірлеуге және нақты мерзімдерді және орындауға жауапты тараптарды көрсете отырып, Қалалық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының жобасын қалыптастыру және оны қалалық үшжақты комиссияда одан әрі қарау және бекіту үшін Шымкент қаласының әкімдігіне жіберуге міндетті.

5.3. Қалалық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау және мониторингілеу Ережеде айқындалған тәртіппен жүзеге асырылады.

Қалалық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспарының орындалуын бақылау және мониторингтеу қорытындылары бойынша қалалық үшжақты комиссия Тараптардың орындауына міндетті шешімдер қабылдайды. Қалалық үшжақты комиссияның шешімдері осы қалалық келісімді іске асыру нысаны болып табылады.

5.4. Тараптар өздерінің ресми интернет-ресурстарында Қалалық келісімді іске асыру, қалалық үшжақты комиссияның қызметі, әлеуметтік әріптестікті және әлеуметтік-еңбек қатынастарын дамыту мәселелеріне арналған материалдарды тұрақты жариялауды жүзеге асырады.

5.5. Қалалық үшжақты комиссияның жұмыс тобы Қалалық келісімнің орындалу барысы туралы ақпаратты дайындайды. қалалық үшжақты комиссия жыл сайын Қалалық келісім ережелерінің орындалу барысын қарайды.

5.6. Қалалық үшжақты комиссияның қызметін және Қалалық келісімнің іске асырылу барысын жария ету мақсатында Тараптар

әлеуметтік әріптестікті дамытуға және қаладағы әлеуметтік-еңбек қатынастары мәселелеріне арналған материалдарды бұқаралық ақпарат құралдарында тұрақты жариялауды қамтамасыз етеді.

6. ӨЗГЕРІСТЕР МЕН ТОЛЫҚТЫРУЛАР ЕНГІЗУ ТӘРТІБІ

6.1. Тараптар барлық тараптардың өзара келісімі бойынша қабылданатын, Қалалық келісімнің ажырамас бөлігі болып табылатын жекелеген қосымша келісімдермен ресімделетін және оларға қол қойылған күннен бастап күшіне енетін осы Қалалық келісімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізуге бастамашылық жасауға құқылы.

Өзгерістер мен толықтырулар жеке хаттамалармен ресімделеді және оларға қол қойылған күннен бастап күшіне енеді.

6.2. Қазақстан Республикасының заңнамасы өзгерген және (немесе) Қалалық келісімнің кез келген тарапының міндеттемелерін орындауға тікелей ықпал ететін өзге де мән-жайлар туындаған жағдайда, Тараптар оған өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы мәселені қарауға міндетті.

6.3. Қалалық келісімге өзгерістер және (немесе) толықтырулар енгізу туралы қосымша келісімге қол қойылғаннан кейін ол жалпыға бірдей белгіленген тәртіппен өзгертілген редакциямен Қалалық келісімнің мәтінімен бірге ресми жариялануға тиіс.

6.4. Қалалық келісімді іске асыру жөніндегі іс-шаралар жоспары оларға қол қойылған күннен бастап бір ай мерзімде енгізілген өзгерістерге және (немесе) толықтыруларға сәйкес келтіріледі.

7. ТАРАПТАРДЫҢ ЖАУАПКЕРШІЛІГІ

7.1. Тараптар Қалалық келісім бойынша өз міндеттемелерін орындауға, сондай-ақ Қалалық келісімнің орындалуын бақылау үшін қажетті ақпаратты ұсынуға, осы келіссөздерді жүргізу мерзіміне сәйкес Келісімге өзгерістер немесе толықтырулар енгізу жөніндегі келіссөздерге қатысуға, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Тараптар айқындайтын мерзімдерде қалалық ұшжақты комиссияның жұмысын қамтамасыз етуге жауапты.

7.2. Тараптар бір-бірінің қызметіне заңсыз араласуға, сондай-ақ кәсіподақтар мен олардың бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын), жұмыс берушілер бірлестіктерін (қауымдастықтарын, одақтарын) қалыптастыру, олардың жұмыс істеуі мен қызметі үшін кедергі жасауға және (немесе) шектеу жағдайларын жасауға жол бермейді.

7.3. Қалалық келісімде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес ұғымдар пайдаланылады.

7.4. Қалалық келісім мемлекеттік органдарға, меншік нысанына қарамастан жұмыс берушілерге, қалада тиісті түрде уәкілеттік берілген қызметкерлерге және олардың өкілдеріне қолданылады.

7.5. Мемлекеттік мекеме Шымкент қаласының өкімдігі жұмыс органы (үйлестіруші) болып табылады.

7.6. Қалалық келісім оған қол қойылған сәттен бастап күшіне енеді және келесі кезеңге Қалалық келісім күшіне енгенге дейін қолданылады.

7.7. Қалалық келісім Шымкент қаласында «27» мамыр 2024 жылы Тараптардың әрқайсысы үшін бірдей заңды күші бар мемлекеттік және орыс тілдерінде 3 данада жасалды. Қол қоюға қатысушылардың әрқайсысында Келісімнің бір данасы болады.

ҚАЛАЛЫҚ КЕЛІСІМГЕ ҚОЛ ҚОЙДЫ

Жергілікті атқарушы орган:

Шымкент қаласы әкімінің
аппарат басшысы Е. Сейтенов

Жұмыс берушілердің өкілетті өкілдерінен:

«PARYZ» Қазақстан Республикасы
жұмыс берушілерінің
Ұлттық конфедерациясының заңды
тұлғалар бірлестігінің өкілі М. Дилдабаев

Кәсіптік одақтардың аумақтық бірлестіктерінен:

«Шымкент қаласы кәсіподақтар орталығы»
аумақтық кәсіподақтар бірлестігі
төрағасы Б. Алтеев

*ҚР Еңбек және Халықтық
мемлекеттік қорғау министрлігінде
2024 жылғы 29 мамырда №343 тіркелді.
Б. Бердұшев*